

Risicoprofilering

Technische briefing Tweede Kamer

21 mei 2025

Risicoprofilering ten behoeve van handhaving

- iedere vorm van **selectie** ten behoeve van controle op overtreding,
- aan de hand van algemene **(risico)criteria**,
- die verondersteld worden te correleren met de **kans op overtreding** van een bepaalde norm,
- bij **afwezigheid van concrete of specifieke informatie** over feitelijke normovertredingen of daders

Risicoprofilering: kenmerken

- Gericht op efficiëntere en effectievere controle op normovertredingen
- Gerichte opsporing op basis van concrete informatie valt niet onder 'risicoprofilering'
- Risicoprofilering is technisch hulpinstrument. Voldoen aan risicoprofiel = geen verdenking in juridische zin ('redelijk vermoeden van schuld')

Risicoprofilering: verschillende verschijningsvormen

- *Live* selectiebeslissingen of selectiecriteria voor dossiercontroles
 - live selectiebeslissingen: politiemedewerkers, douaniers
 - selectie van dossiers: uitvoeringsinstanties.
 - dossierselectie leent zich voor algoritmische toepassingen
- Profilering: van eenvoudig tot complex:
 - soms een enkel selectiecriterium,
 - mogelijk ook een veelvoud aan criteria, al dan niet met verschillende wegingswaarden

Verbod op discriminatie

- Algemene juridische definitie :

Discriminatie = verboden onderscheid tussen mensen = verschil in behandeling waarvoor geen rechtvaardiging bestaat

- Centrale plaats discriminatiegronden: door het non-discriminatierecht in het bijzonder beschermde persoonskenmerken (ras, geslacht, religie, seksuele gerichtheid etc..).
- Verschillende uitwerkingen in wetten en Verdragen (o.a. Grondwet, EVRM, IVESCR, EU-richtlijnen, Awgb, Strafrecht)

Risicoprofilering en het discriminatieverbod

- Direct onderscheid: discriminatiegrond rechtstreeks als profielcriterium
- Indirect onderscheid: andere criteria, die leiden tot ongelijke verdeling op basis beschermd persoonskenmerk (vb. postcode)
 - Ongelijke effect voor groepen gevolg van op het oog neutraal criterium (neveneffect)
 - Ongelijk effect niet altijd bekend/vermoed
 - Criteria die (in sterke mate) correleren met een beschermd persoonskenmerk worden ook wel '*proxy*' genoemd

Toetsing aan het discriminatieverbod

- Toets strenger al naargelang discriminatiegrond. 'Ras' is strengst beschermd.
- Geen ruimte voor risicoprofilering die *direct* onderscheid maakt op grond van ras
- Toets of *indirecte* ongelijke effecten discriminatie opleveren:
 - 1) Dient de risicoprofilering een legitiem doel?
 - 2) Is de risicoprofilering geschikt (effectief) om het doel te bereiken?
 - 3) Is de risicoprofilering *noodzakelijk* en *proportioneel*?

Verskil gronden ras en nationaliteit

- *Ras* is een juridische verzamelterm voor persoonskenmerken zoals huidskleur, etniciteit en nationale of etnische herkomst.
- *Nationaliteit* is de juridische status van een persoon als staatsburger van een bepaalde staat. Aan dat staatsburgerschap zijn bepaalde rechten en plichten verbonden.
 - Gebruik van nationaliteit kan slechts toegestaan zijn als in uitzonderlijke situaties staatsburgerschap inhoudelijk relevant is voor de specifieke controle in kwestie.